

PORTAVEU DEL
CASAL DE L'ESTUDIANT
REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PRAT DE LA RIBA, 16

ASSOCIACIÓ DELS
ESTUDIANTS DE L'INSTITUT
ELEMENTAL D'OLOT

estífor

ANY I - NÚM. 8

OLOT, 21 ABRIL DE 1934

PREU: 20 CÉNTIMS

Associació dels Editors



Nº 9095

-
1. VENIM DE L'ANTROPOPITECO? per Jaume Subirana, Sch. P. — 2. L'EXECUTORIA PARADOXAL DE L'INSTITUT; pel Dr. Joaquim Danés. — 3. EL NOSTRE TEATRE; per Eduard Cuèllar. — 4. SOBRE LA PERSONALITAT DEL MESTRE MILÀ I FONTANALS; per Rafael Torrent. — 5. PÀGINA LITERÀRIA: L'ESTUDIANT; per Agustí Viñolas. — 6. NOVES I COMENTARIS.
-

Les millors XOCOLATES!

Josep Costa

Fàbrica: Vayreda, 10

Despatx: Sant Esteve, 2 i Sant Ignasi, 1
(Xamfrà Plaça de la República)

VISITEU

I S E R N

SASTRE

Presenta una gran col·lecció

per a vestits i abrics
d'entretemps

SANT ESTEVE, 27

Josep Estanyol

14 d'Abri, 13. - OLOT

Perfumeria, Bisuteria i Merceria

• Varis objectes per a regals

Preus econòmics

Barberia BLANCH

ofereix al públic un servei
esmeradíssim.

Carrer Primer de Maig, 19. OLOT.

**FARMACIA
LABORATOR
PERFUMERA**

**PELAI
MÁRQUEZ**

Plaça de la República, 1
Sant Esteve, 2

Telèfon 72

OLOT

**CAMISERIA
MERCERIA**

Joaquim Benet

**Novetats per a
Senyora i Senyor**

Francesc Macià (Major), 11

OLOT

**Acadèma de Francés
d'Anglés**

de

JAUME GASCON

ex-professor del Col·legi de Segon
Ensenyament, d'Olot.



Classes matí, tarda i vespre



10 pessetes al mes



Carrer de Sant Ignasi, 5, 2on.

OLOT

Josep Plana

Extens assortit en mitges
de seda,
mitjons, mocadors i moneders,
a bon preu

Samarretes d'estiu a 1'50 pts.

**PERFUMERIA
I MERCERIA**

Objectes 0'95
darrera Novetat, des de Ptes.

CLIVILLERS, 15

MAGATZEMS

DE NOVETATS

CASA NYERA

DE

Joan Guitart



**Sempre les últimes
novetats**



Carrer de l'Aigua, 10 - OLOT

**FARMACIA
LABORATORI
PERFUMERIA**

**PELAI
MÁRQUEZ**

Plaça de la República, 1
Sant Esteve, 2

Telèfon 72

OLOT

Taller de Calats i Brodats

**Màquines de Cosir
SINGER**

PERFUMERIA

**CANDI VINYETA
I COMPTE**

F. Serra i Ginesta, 1 i 3. - OLOT

**Acadèmia de Francés
i d'Anglès**

de

JAUME GASCON

ex-professor del Col·legi de Segon
Ensenyament, d'Olot.

◆
Classes matí, tarda i vespre

◆
10 pessetes al mes

◆
Carrer de Sant Ignasi, 5, 2on.

OLOT

**CARLES
FONTFREDA**

**DROGUERIA
PERFUMERIA
QUEVIURES**

PLAÇA DEL RECTOR FERRER, 1
SANT ESTEVE, 28

OLOT

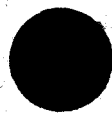
MAGATZEMS

DE NOVETATS

CASA NYERA

DE

Joan Guitart



**Sempre les últimes
novetats**



Carrer de l'Aigua, 10 - OLOT

esforç

ANY I - NÚM. 3

OLOT, 21 ABRIL DE 1934

PREU: 20 CÈNTIMS

Venim de l'antropopiteco?

Avui per avui s'ha fet de moda per molts autors discutir l'origen de l'home, fins en els estudis elementals, i per tal de combatre i fins negar l'afirmació acceptada en mantes tradicions de les diverses races humanes esteses d'ací d'allà de la terra, assenyalant a l'home un origen diví, s'ha assimilat per alguns la teoria evolucionista, sistematitzada pel protestant Darwin, que dispensant ben esquitit honor a la dignitat humana, ha cregut haver fet el sensacional descobriment de trobar els progenitors de l'home. Fins que l'ex-estudiant de pastor protestant hagué editat les seves teories (encara que no originals) sobre l'evolucionisme, la humanitat mundial i secular no s'havia adonat que el seu primer pare havia estat l'*Antropopiteco*, l'*Home=Mono*, tipus inventat per la fantasia i inexistent en l'escala zoològica, i amb tot descrit com si descendís del mono catirino, el més perfecte de les setanta varietats de la seva classe, car té entre altres detalls singulars el tempanell del nas més estret i les finestres nassals o narius més tancats i semblants als de l'home.

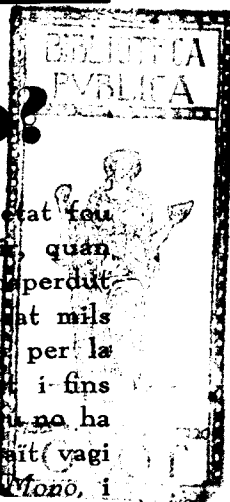
I com poden l'orangutan, chimpancè i qualsevol altre simi, aconseguir el canvi de llur espècie per la de l'home?

Segons Darwin, per successives transformacions i metamorfosis assolides en les lluites per la vida i en la selecció de sexes, el quadrumà es va modificant, polint, transformant, i arriba un dia que el seu autoperfeccionament és tan enlairat i altiu que desdient de la seva baixa missaga, en un moment donat i sense que ni ell mateix ho entengui i contra la seva mateixa naturalesa, contra totes les lleis biològiques i un sol cop per casualitat vegé extrañadíssim que el fill que esperava que li vingués al món ja no era com ell, puix que per comptes d'un *Mono* li va nèixer un *Home*.

Naturalment que la seva contrarietat fou més extraordinària quan temps a venir, quan esperava un altre *Home*, llavors tot esmè perdut vegé que li neixia un *Mono*; i han passat mils anys i han sostingut infinites lluites per la vida i per tant s'han anat perfeccionant i fins avui els *Monos* donen *Monos* i mai ningú no ha pogut veure que cap *Home-Fill* agossegés vagi acompanyat i fent costat al seu *Pare-Mono*, i cap *Mono* al seu *Pare-Home*.

Si la hipòtesi darwinista fos certa, la conseqüència a treure fóra fatal, car tindriem que l'home seria un animal perfecte i l'animal un home imperfecte i com que el més i el menys no canvien l'essència i naturalesa hauríem de acabar admetent que l'home i l'animal són iguals, excepció feta de certs accidents que no muden l'espècie.

Davant d'aquesta absurditat donat que l'home històric, l'home actual res no té que veure amb semblants pseudo-progenitors. puix que les diferències orgàniques i més encara les psíquiques i socials són tan distants que marquen un abim inescandallable entre aquell i aquest, ha calgut fugir d'estudi i remuntar-se a l'home prehistòric; i envilint, rebaixant, embrutint i degradant a la raça humana, cercar el tipus d'home més groller i llord per tal de trobar-li calcuna aparença bestial i així poguer-lo comparar al simi; per conta mentres es denigrava aquell, es revestia al mono de tots els perfeccionaments fins els inversemblants i contraris a totes les lleis eugenèsiques i bioquímiques per tal de volguer-lo assemblar a l'home; i després de exagerar l'enviliment humà fins al comble i millorar l'instint animal fins a l'infinit, així i tot s'han vist obligats a confessar que la retirada és tan llunyana i tan desdibuixada que l'home àdhuc el salvatge més endarrerit i atraçat té la intel·ligència, té el geni en estat



latent, en potència, ço que mai han descobert en el més refinat i perfecte instint animal.

L'home intueix, pensa, comprèn, raciocina, jutja, delibera, abstrau, sintetitza; l'home parla, es comunica, escriu, inventa i progressa; l'home és lliure, responsable, moral; l'home té un ànima immaterial, raonal i immortal; res no vol dir que sigui salvatge, res no hi fa que sigui infant, porta la intel·ligència, la raó i la voluntat llibèrrima dintre seu i tard o d'hora esclataran, donant gerda i esponerosa florida i progressaran.

L'animal té l'instint sempre el mateix i invariable, conegut amb un individu és conegut els de tots els de la seva espècie, no ascendeix no inventa, no progressa ni amb lo que més li interessa. Com molt bé diu Moignó: «Des de que el món és món, l'animal molt astut res no ha inventat ni una arma per atacar ni una senyal per a reunir-se ni una fortalesa per a defensar-se.»

Com podien transformar-se les estructuracions fisiològiques d'una espècie amb les d'una altra tan heterogènies?? Com l'ànima sensitiva pervenia raonal?

L'eminentíssim zoòleg Graciolet ens diu: «L'anatomia que he tingut la ocasió de fer d'un gran chimpancé de l'Àfrica, *Troglodita Aubryi*, m'ha revelat calcunes diferències molt grans i realment típiques entre l'home i els monos més elevats. En els monos el pulgar es doblega per una divisió obliqua del tendó del múscul doblegador comú als altres dits. Ell és, doncs, arrastrat en els moviments comuns de flexió i no té cap llibertat. El mateix caràcter es realitza en el gorila i ximpancé..... El pulgar és debilitat d'una manera notable en els grans

monos. En cap d'ells no hi ha ni rastre d'aquest gran múscul independent que mou el pulgar de l'home..... Per altra part, sobretot el mono, en l'aparença el més semblant a l'home, «l'orangutan indi» és aquell en que les mans i peus presenten la degradació més astoradora. Eixa paradoxa, eix defecte de paral·lisme entre l'home i els grans monos en el desenrotllament de quelcuns orgues correlatius, tals com el cervell i la mà demostra amb evidència absoluta que es tracta aquí d'armonies diferents o d'altres destins. Tot en la forma del mono té per raó especial alguna acomodació material respecte del món; i tot per contra en la forma de l'home revela una acomodació superior respecte dels fins de la intel·ligència.»

Si de la mà del mono a la de l'home hi ha aquesta distància tan gran; com explicar la conversió de les mans de les extremitats abdominals en peus, i la del rostre humà tan bell i embadalidor amb aquella ampla front que tan l'exorna?; ja no cal que estudiem la organització de l'interior del cos, perquè les dificultats encara molt més es multiplicarien.

Acabarem amb les paraules de Mella qui una volta analitzat el darwinisme descobrint les seves múltiples contradiccions, ens deixà escrit:

«..... després que hagi passat aquest període de barbàrie filosòfica que està assolant els dominis intel·lectuals, quedarà a l'Història com un avalot contra la dignitat humana, com una llarga injúria.»

O teologia o zoologia; o venim de Déu o venim de la bèstia; per dignitat humana, per honor a la ciència i sabiduria, en obsequi a la veritat científica i revelada, escollim.

JAUME SUBIRANA, SCH. P.

L'executòria paradoxal de l'Institut

Heus ací com per una d'aquelles casualitats providencials que de tard en tard es produeixen en la vida dels pobles, i que ens deixen bocabedts davant de la paradoxa, el nostre Institut Elemental de Segona Ensenyança, de la ciutat d'Olot, en la seva executòria podrà retraure sempre la rara i extraordinària coincidència d'una història molt curta, començada només d'un parell d'anys enrera, fent sempre *pendant* a una altra història, molt llarga, per quan les pròpies parets de l'edifici on l'Institut s'allotja foren ja, en 1565, el primer recés i fogar d'una de les primeres escoles públiques oloti-

nes, de la qual ens trameten el bon record les cròniques de la vella vila.

Un historial molt curt perquè, tal com queda dit, ha començat freqüentment de la segona república espanyola. I per cert que cal dir ben alt això del freqüentment, perquè no pensi ningú que la primera espurna es donà precisament en el moment de plantejar la primicera organització d'un Col·legi Municipal de Segona Ensenyança, en 1931, sinó que ja anys enrera, en plena dictadura, fou prou portada al consistori una sol·licitud, firmada per dues o tres dotzenes de pares d'alumnes, lassats de l'inconvenient de

les matricules lliures i el carreteig de cada Juny i Setembre, a Figueres i a Girona; i certament que no fou pas el subscrit el darrer de signar-la, perquè, ans el contrari, àdhuc tota la redacció del document i la seva fonamentació legal i la projectura financera, tot havia estat obra de la seva mateixa ploma, que, ara, en les presents ratlles, pot ben envanir-se de la final consecució d'aquest centre cultural, tan necessari, i gairebé és amb un cert orgull que ho retrau ací, ple de satisfacció, com podria amb orgull retraure-ho cada vegada que del nostre Institut parla amb algú o altre.

Però en aquella ocasió, com abans i com després i com sempre, la satisfacció de les veritables i evidents necessitats solia quedar sovint postergada, absorvida per tot un munt de prejudicis i d'interessos particulars, la remoció dels quals era una obra de frare; pel qual motiu la petició quedà sota la taula consistorial, inútil i oblidada, consolant-nos si us plau per força, amb aquell conformisme tradicional, que, per tot atenuant, retreia els temps pitjors, els nostres propis, en els quals hom anava a examinar-se a Girona, embarcat en la trontollant diligència, amb la distracció monòtona del dring dels picarols del tir de cinc cavalls, i el petar de la tralla del majoral, i les dues hores de camí fins a Besalú, on s'havia de dinar, i dues hores més fins a Banyoles, segona estació obligatòria i segona mudança dels animals, i encara dues hores més fins a la capital provinciana, on s'arribava aixafat i retut del pesat viatge, pel qual calia destinar totes les hores, absolutament, de tota una jornada.

Però també hem dit que l'Institut tenia un historial molt llarg; i ara ens cal repetir-ho, i també ben alt; perquè seguint escalonadament totes les arrels fonamentals de la institució i de la casa, de mica en mica arribarem a aquest any beneït del 1565, a l'hora precisa en la qual la vila d'Olot, sentint la necessitat d'una cultura inicial, ben adient a la seva puixança urbana, pactava amb els carmelites de Girona la fundació i aportació d'una comunitat local, desitjosa d'un monestir, com els que tenien les poblacions històriques i d'un seminari d'ensenyança, que fés la sembra entre els fills dels veïns, de la bona llavor de la lletra, que aviat havia de florir en tants i tants olotins il·lustres, que ací mateix, dintre aquestes parets, havien après de confegir i de fer pals, abans de llançar-se al comerç de les capitals i les universitats i a la conquesta de la fama, com el pare M. Marcillo i Joan Pere Fontanella i tants d'altres.

La revisió d'aquesta gesta secular, és tot un capítol transcendent de la història local, ben digne de recordar-se en els nombres primers

de la revista que publica la juvenalla escolar olotina.

Olot, lloc ja esmentat en documents del segle IX, era un recó de món, en sense cap importància; en tot el tempe de la reconquesta i l'època medieval, les úniques poblacions comarcals d'alguna fama gaviem estat Santa Pau i Besalú: Olot era un lloc insignificant i minúscul. Però en acabar l'hora dels comtes i arribar la confederació catalano-aragonesa, el pugilat sord, però constant, entre l'abat ripollès, constituït en senyor de la vila, i la sobirania reial, tant o molt més que els sentimentalismes derivats de les catàstrofes sísmiques del 1427-1428, junt amb la circumstància de les concessions i privilegis, i els aventatges de les fires i mercats, i la situació geogràfica, i la industriositat rudimentària dels veïns i la troballa final de mitjans que permetessin topogràficament quedaa a alguna distància de les jurisdiccions i drets tradicionals. tot foren causes confabulades a menar una puixança i una prosperitat urbana, que en cemençar el segle XVI aixecava els primers edificis en voltant de l'església parroquial, i abans d'acabar-lo empalmava ja la vila nova amb la vella, per mitjà de la part central quadriculada, donant lloc a la formació d'una nació capitalitat, a l'hora mateixa en què un eclipsi fatal marcava amb l'estigma d'un enrunament inevitable les viles veïnes de Besalú i de Santa Pau i d'En Bas, que passarien a ésser un simple record romàntic i sentimental dels temps medievals i primicers de la nacionalitat catalana.

Però Olot no tenia ni escoles ni monestir, i com que les escoles obrirn els nous horitzons de les viles pròsperes i els monestirs havien determinat la puixança dels pobles en els segles precedents, els olotins circumscribiren totes les seves pretencions comunals en el projecte apropiat i adient a la seva prosperitat urbana, creant per Olot el seu propi monestir i una escola idònea, i així fou com vingué l'erecció de l'edifici convent dels carmelites, amb els claustres del pati actual de l'Institut, les parets groixudes i els finestrals monàstics i de caserna, amb mires a un possible pare abat, o alguna mitra, o cosa per l'estil, apropiada i digna del creixement extraordinari del segle XVI, indiscutiblement transcendental com el que més en l'historial de la vella vila.

En 6 de Juliol d'aquell any de 1565 s'estipularen els tractes amb els carmelites gironins, Olot donava vuit quarteres de terra conreua, a canvi de les quals exigia el toc de campanes quotidiana, a les tres de cada matinada, l'estatge del predicador quaresmal, l'assistència a les processons i altres obligacions pies, d'entre les

quals es puntualitzaven ben expressament els pactes relatius a la consolidació dels ensenyaments, que Déu sap de quina forma devien donar se fins aleshores. Heus ací aquest apartat del pacte, que cal recordar amb el propi lèxic de l'hora, per copsar integralment tota la sentimentalitat, i tot el transcendent contingut de les paraules:

«Mes que hajan a fer en dit monastir una aula, y locs suficients per a legir, y mostrar als estudiants, y xics de la present vila, y terme de Olot, y de altres parts ni vinguen. Mes que hajan a fer una cambra apartada per a dormir lo mestre que legirà de Gramàtica, y altres arts; si no serà lo mestre de lur ordre... Mes que si serà cas que la present Vila elegesca algun frare de dit monastir per a tenir lo estudi de la present Vila, y terme de Olot, y terme de Olot, qui seran elegits y nomenats per pobres per los Cònsols y Consell, y que se haja acontentar del salari que la Vila te acostumat de donar, ço es de vuit lliures per any, y de pendre los salaris acostumats dels estudiants, ço es de las baseroles y sams un sou per mes, y quan sabran los sams fins que aprengan de gramàtica un real per mes, y de Gramàtica tres sous per mes, y si lo dit frare serà sufficient de amostrar de escriurer, y de comptes, que exhigesca dos reals per mes».

Heus ací, doncs, de quina manera pervinueren aquestes mateixes parets de l'actual Institut, gairebé quatrecent anys enrera, a ésser testimonis constants i fidels de les primiceres formacions culturals casolanes: llegir i escriure; beceroles i sams; gramàtica i comptes; tota una il·lustració rudimentària i apropiada a l'època; una gama humil de coneixements essencials, indispensables i concordants amb les modestes pretensions dels cònsols i consellers de la vila.

I així mateix, una executòria paradoxal per l'història de l'Institut de Segona Ensenyança de la ciutat d'Olot.

Naturalment que d'aquells temps als temps actuals, l'història íntegra de les parets seria tota

una epopeia; ni sempre amb el ressó de la veu dels escolars, sil·labejant de cara als cartells o cantant les taules de multiplicar, ni constantment amb els murmulls llatins de les oracions i pregaries conventuals; sinó, fins massa freqüentment, amb els espetecs i les flames de l'incendi, i l'ensangonament de les lluites acarniçades entre germaus.

No ens cal sinó recordar la tràgica relació d'unes ferotges escenes de guerra, on la brutallitat dels fets converteix en repugnants uns fulls d'història: ara, en 1695, en temps d'en Juigné i dels seus, amb un total de 251 morts, entre altres el mateix brigadier francès, i passat de vuit cents presoners; adés, cent onze anys enrera, entre facciosos i liberals, gairebé entre germans, amb l'escena escandalosa del pare, esmolant l'eina i menaçant el fill, al qual volia degollar, i el fill increpant el pare, perquè sortís de la pilastra claustral on emparava el cos, i amb fam d'aprofitar l'escopetada que li tenia promesa i estava a punt d'engegar; i això mentre l'incendi s'enfila, per reduir i exterminar els pobres que esgoten la munició i la pólvora, des de dalt del campanar; butxins els uns i butxins els altres...

Oh!... amics meus, vosaltres que sereu els ciutadans de demà, i vosaltres, fills meus, també, que ací veniu a rebre el do de l'ensenyança, únic do que pugui salvar la humanitat de tanta i tanta follia... Passem; passem de llarg aquestes horribles pàgines de l'executòria d'aquestes centenàries parets, altrament venerables, i que no hi tenen cap culpa en ço que només ha pervingut per la niciesa i l'estupidesa dels homes; oblidem la ignomínia i la profanació, per copsar només tota l'efusió integral d'aquesta hora benèida, en la qual els murs són novament l'empar de la lliçó del mestre i de la gràcia de l'adolescent que cerca ací uns horitzons magnífics i amples, de cultura i d'humanisme, de nova vida i de civilitat.

DR. JOAQUIM DANÉS I TORRAS

El nostre teatre

Es manifesta en tots els ordres de la vida interna de Catalunya una gran activitat per a plasmar de manera categòrica i que no deixi lloc a dubtes tota la força de la nostra personalitat. Aquestes activitats simplement esguardant la vida catalana es posen de manifest i seria llarga tasca voler prestar-los-hi tota l'atenció que requereixen pel que avui ens limitarem solament a una part importantíssima d'aquest redreçament patriòtic; ens referirem als esfor-

ços que es porten a cap per a resorgir el nostre teatre de la decadència en que avui desgraciadament es troba.

El teatre ha estat sempre un factor importantíssim en el desenvolupament cultural dels pobles i una de les manifestacions que palesa més evidentment les característiques pròpies dels mateixos.

Catalunya, poble que ha demostrat mantes vegades ésser posseïdor d'una fesonomia propia

ben definida no pot deixar doncs, a segon terme, el teatre. El magne edifici de la reconstrucció de la nostra personalitat es veuria mancat d'un suport gairebé, per no dir en absolut, imprescindible. Els aficionats al teatre són, naturalment, els propulsors del moviment en pro del resorgiment teatral; però això no és suficient: cal la cooperació de tots els catalans per a ésser una realitat els seus pausibles propòsits. Tots els catalans pel mateix fet que estem convençuts que sols una acció conjunta de tots, pot fer front a les múltiples contrarietats que fins a la inestabilització dels seus projectes forçosament han de trobar, tenim el deure innel·ludible de prestar-los-hi tot el nostre entusiasme i la nostra ferma i decidida ajuda en tot quan sigui necessari.

Un moviment d'aficionats podria fracassar, cosa impossible si som tots els catalans qui ens proposem donar-li tot l'impuls que calgui, si és tot Catalunya que es disposa a no deixar esfrondrar, costi el que costi, la gloriosa escena catalana.

Els esforços per al total restabliment del teatre català semblen iniciar una nova fase. Creiem que marca als mateixos una nova orientació, el que escriu en el seu prefaci la publicació d'obres teatrals inèdites sortida recentment. Diu així: «ens proposem contribuir al fet que no caigui en l'avenc d'una esterilitat suïcida ni el més petit intent d'aportació lícita a aquest complex — per nosaltres tan volgut — que és el Teatre». És a dir: la nova croada preten no

deixar en l'oblit injust a autors que un vegada coneguts resulten ésser, sovint, revelacions de qualitats molt esperançadores. Esmentarem un cas ben eloqüent: és el del guanyador del segon premi Ignaci Iglesias, Vidal, jove. És quelcom inaudit que un autor que com diu molt bé Domènec Guansé «les seves qualitats són avui de les que està més mancat el teatre català», fos fins fa poc un desconegut. La publicació d'obres escèniques inèdites s'imposava. Serà el millor estimul al treball dels nostres novells escriptors que veuran, en ella, una manera possible de realitzar llurs legítimes aspiracions. Seria lamentable que algú pretengués suposar que la nova orientació deixarà de banda el teatre professional. Res més lluny de la veritat. Ho diu ben clarament la dita publicació a continuació del punt transcrit: «sapigueu que per nosaltres serà una immensa satisfacció ensems que un honor donar cabuda». Per si no fos prou la raó ho conahora. Fixem-nos sinó en quin ha d'ésser forçosament el resultat de la nova etapa: augmentarà la base d'aquell teatre avui en decadència per manca de signatures. D'ací a un cert temps les revelacions que ens dongui a conèixer la publicació d'obres inèdites, junt amb els actuals formaran l'escena profesional. Però el nou intent amb això sol esmentat no seria del tot complet. També tenen dret a un lloc d'honor els nostres artistes amateurs. No cal oblidar que són ells qui potser, més considerablement han contribuït al fet de no fer possible la mort del teatre català amb llur esforç desinteressat i entusiasta.

E. CUELLAR

Sobre la personalitat del Mestre Milà i Fontanals

Els homes de la Renaixença Catalana, ultra d'ésser grans poetes, historiadors i artistes; foren, en la seva major part, renomnats universitaris.

El més il·lustre de la nostra Renaixença va ésser sens dubte el Mestre Milà i Fontanals.

Pel seu gran patriotisme fou nomenat primer President dels Jocs Florals, adquirint per aquest motiu gran relleu la seva personalitat, molt més si tenim present la importància cabdal que tingué per a la nostra Renaixença aquella benemèrita institució.

Es admirable el discurs presidencial que va pronunciar Milà amb motiu de l'obertura dels Jocs.

El geni de Milà i Fontanals es manifesta

en múltiples aspectes: com a literat, filòleg, crític, folklorista, historiador, preceptista i Mestre.

Com a literat posseïa un gran esperit de serenitat i harmonia, fruit del profund coneixement de les literatures clàssiques.

La tasca de Milà com a folklorista és considerable. El seu «Romancer popular català» conté observacions profundíssimes sobre la poesia popular, per ningú superades.

Es de molta més importància aquesta obra si hom té present que, al seu temps, eren completament desconeguts els estudis folk-lòrics.

Constitueix un veritable monument d'erudició literària i històrica la seva obra cabdal, «La poesia heroico-popular castellana», en la

qual condueix per primera vegada a feliç terme la poesia èpica castellana al grandios camp dels estudis comparatius sobre els orígens de totes les literatures, mètode que iniciat a Alemanya s'ha propagat a tot Europa, contribuint en gran manera al general floreixement de les literatures europees.

D'un gran encert és l'estàtua simbòlica elegida a Milà i Fontanals en la seva ciutat nadiua, en la que es representa a la poesia popular catalana i la èpica castellana coronant a l'insigne historiador.

Com a poeta és autor de poesies tan belles com «La complanta d'En Guillem» i «La cançó del Pros Bernat», aquesta última molt original i delicada.

La principal finalitat, però, d'aquest article, és glossar l'obra de Milà i Fontanals com a Mestre.

Era Milà home d'excessiva humilitat. Va consagrar tota la seva existència a la formació intel·lectual de la joventut, essent mestre de tota una brillant gernació d'hàbils conreadors de les nostres belles lletres.

Amb el sol nom de Menendez i Pelayo en tindriem suficient per a palesar la grandiosa tasca del Mestre, però per a major glòria seva, són en nombre considerable els seus deixebles il·lustres: Rubió i Lluc, Franquesa i Gomis, Grau i Vallespinós, Bertran i Bros, Miquel i Badia, Mossèn Costa i Llobera, Obrador i Beunàsser, els germans Permanyer, el bisbe Torres i Bages, Joan Maragall, Nogués i Taulet i molts d'altres, representants tots de les diverses branques de la cultura pàtria.

Prova palesa de la gran catalanitat de Milà i Fontanals és el fet de que havent sortit a oposició les càtedres d'Estètica i Literatura de les Universitats de Madrid, Barcelona i Sevilla, després de brillants exercicis va obtenir el número u per unanimitat, cosa que li donava dret a ésser catedràtic de la Universitat Central, i malgrat tot això va preferir la càtedra de Barcelona.

Dotat Milà d'un bon gust i intuïció eclèctica, lliure de tota mena d'apriorismes, va formar i donar a conèixer la seva escola, que tan aventatjats deixebles va produir.

En el seu llibre «Estètica» s'hi manifesta la gran abundància d'observació psicològica, resultat de la seva experiència personal i formada amb una intensa i reposada reflexió.

Milà i Fontanals, a més d'una sòlida cultura, tenia una altra gran qualitat que va contribuir poderosament a crear la seva autoritat de Mestre: la de posseir una gran modèstia i sobrietat.

Era molt prudent en emetre judicis, enemic d'inútils controvèrsies i respectuós amb l'adversari. Sostenia el seu criteri amb fermesa però sense arrogància i especialment amb una gran benavolència, sabent acomodar-se a la mentalitat del deixeble.

Milà i Fontanals tenia arrelat l'absolut convenciment de que jamai el mestre ha de pretendre imposar-se al deixeble per la força oratòria, de gran pomeositat, però buida i aparent.

Parlava amb tal perfecció d'estil, que fins esdevenien dignes d'ésser escrites les seves explicacions.

Mai tingué la vana pretensió d'agradar ni emprava tampoc figures retòriques que desvien l'atenció de l'alumne, de l'exposició sòbria de la doctrina.

Menendez i Pelayo ha descrit de manera insuperable la tasca docent del Mestre. «Milà, diu, amplificava el menys possible, però fixava amb molta insistència els punts culminants per a que servissin com a tema de meditació als seus alumnes i anessin despertant en llur esperit l'hàbit de pensar, al què acostumaven estar aliens, per la seva educació no madurada.

Emprava qualque vegada el mètode sociàtil, però potser menys del necessari. Aclarava la lliçó amb pràctics exemples que solia portar escrits, no fiant-se ni amb això de la seva felicíssima i ben ordenada memòria.

Contrari a les vaguetats de l'Estètica pura, presentava sempre el fet artístic al costat de la teoria i feia freqüents aplicacions a les diverses arts, amb la qual cosa simplificava de manera insensible l'horitzó intel·lectual dels seus deixebles.

En la recomanació d'autors i llibres era molt prudent, abstenint-se de citar-ne alguns, ni per a refutar-los.

En la classe de Milà no es parlava més que d'Estètica i Literatura, s'hi respirava una atmosfera de puresa ideal i hom es sentia millor després d'oír aquelles plàtiques tan doctes i serenes, que reflexaven la consciència de l'home just, que jamai havia embrutit els seus llavis amb la hipocresia o la mentida.»

Per a retre merescut homenatge a la memòria de l'honorable figura del Mestre Milà, la Universitat de Barcelona va celebrar en 1908 un solemne acte en el qual Menendez i Pelayo va llegir-hi la seva «Semblança Literària», que pot dir-se, sense temor a exageració, que constitueix el monument més sòlid i perdurable—més que el mateix màrmol i bronze—que pugui aixecar-se a la memòria del gran Mestre.

R. TORRENT I ORRI

Pàgina Literària

De l'estudiant

Formaven una rodona els alumnes del centre parlant animadament de quina manera serien els examens, si aquell professor ens aprovarà si aquest és molt dur si l'altre pateix d'aquest mal... i un sens fi de coses més omplenaven aquells caps..... buits.

Jo formava part d'aquell cercle i la meua imaginació cercava fugida en qualque altra cosa que no fos parlar d'allò; tant m'aburreixen les discussions d'estudiants sobre aquests temes.

Un só estrident d'un timbre i tot seguit una veu del "bedel" que convidaba anar a classe, va tornar-me en mi i vaig donar-me compte que era hora d'entrar.

Amb desgana, repugnància i fins amb despit, les meves cames començaren a portar-me a l'aula on pertanyia aquella classe.

Abans d'entrar-hi ressonaven dintre meu les paraules del professor, que de cada deu deixava anar nou "hombres"... "señores"...

L'aula espaiosa per cert, amb unes taules esgrogueïdes, plenes de noms, de molts alumnes, la major part dels quals no havia conegut pas jo, omplenaven fins a mitja sala.

Al davant una taula llargaruda i un "fauteuil" molt corcat; uns prestatges al costat i una pissarra al fons, formaven el material de la classe.

El professor, home d'uns seixanta anys, esguardava ja aquella "pleyada salvatge"..... "immunda", com qualificava ell als alumnes.

* * *

Una mirada per convèncers de qui faltava i mentrestant els cors no glatien, restaven parats els pulmons i el volar d'una mosca es notava palpablement; desseguida un nom, a la deriva però un nom; el que fes vuit, o deu o trenta... i seguit d'un sospir general; havia passat la tempestat.

Un trepitg acompassat, lleu i poc a poc s'ou d'un cap a l'altre, una estossegada i el predilecte d'aquell dia, passa a fer les delícies de l'auditori satisfet que ha tingut la sort de quedar-se al banc.

L'afortunat, programa a la mà, ullada a dreta i esquerra cercant apuntadors o altres que usin mímica, va desenvolupant la lliçó.

Sembla que arriba a la fi; un demana quina hora és; altre consulta el rellotge i la major part neguitosos esguardant "la llamada salvadora" que posa fi a la classe amb aquella veu del conserge "*senyor professor, l'hora*" i que retorna la tranquil·litat als oprimits.

I heus-aquí que de nou tornar a fer rotllo, cantar, o passejar pels claustres, atabalar algun company, que ho permeti la seva figura xica o el seu caràcter bonifaci... i esperar de nou un altre sò de timbre, un altre crit del bedel i altra volta a classe.

Heus-aquí la vida de l'estudiant.

I resulta que l'estudiant es diverteix, disfruta, sempre fa el vago, no està mai trist..... i la vida de l'estudiant pot comparar-se a un clown; fa gràcia per fora però somnica per dintre.

A. VIÑOLAS

Noves i Comentaris

El divendres dia 13, el senyor Turon donà una conferència versant sobre «La revolució puritana en Anglaterra», essent força concorreguda.

El dia 14, Tercer aniversari de la proclamació de la República, es celebrà en l'Institut Elemental d'aquesta ciutat un certamen literari, resultant premiats els treballs retolats: «Espanya y sus músicos célebres», de Llúcia Paulino; «Miguel Servet», de N'Enric Genover; i «El amor a la Patria», d'En Vicenç Jaume.

Además dels esmentats treballs, foren presentats molts altres de bastant mèrit.

Des del dia 11 del mes en curs ha quedat oberta la matrícula «lliure», i també per l'examen d'ingrés per tot el mes d'abril.

Per fer efectiva la matrícula calen els requisits següents:

Matrícula «Lliure», 12 pessetes en paper d'Estat; 8 en metàlic; 3 timbres mòvils de 0'25; una pòlissa de 1'50 i 2'50 per drets d'expedient.

Ingrés: 5 pessetes en paper d'Estat; 2'50 en metàlic; 2 timbres mòvils de 0'25 i una pòlissa de 1'50 pessetes.

Molt tenim de lamentar que de nou quedi vacant la càtedra de Física i Química que devia ésser ocupada pel senyor Diaz Robles per haver expirat el plaç per prendre possessió. Esperem no es farà esperar un nou nomenament.

El més nou en camises «ZANOTTI»
i colls planxats

Camiseria PUJOLAR

Actualment està oberta una exposició de pintures d'En Pere Gussinyé. Molta ha estat la gentada que admiradora d'aquest art ha desfilat per davant dels quadros de l'artista.

La més coral enhorabona, a l'ensems que li desitgem un èxit falaguer.

El dia 23 d'aquest mes, «Festa del Llibre», en l'Institut Elemental tindrà lloc la distribució de premis entre els alumnes que han col·laborat al certamen anunciat per celebrar millor la festa. Els premis seran de valor. Promet ésser concorregut.

En l'exposició celebrada fa poc, dels alumnes de l'escola de Belles Arts admirarem unes boniques teles dels joves R. Llumà, X. Viñolas, Congost i d'altres.

Molt ens plau felicitar a n'aquests novells

ORQUESTINA

JAZZ COSTA

S'ofereix al públic

Per encàrrecs: Fluvià, 11

OLOT

«Piscina-Estadi : Olot» ens prega de facilitar als nostres lectors les seves referències:

Durant tota aquesta setmana passada la *maqueta* projectada per l'arquitecte municipal En Joan Aubert i Camps, dels locals de la futura entitat, ha estat exposada en l'establiment d'En Fidel Quera, passant a veure-la una gran gentada que, en mig de comentaris de tota llei, en feia sempre grans lloances, posant de manifest el general desig de que s'empregui l'obra desseguida.

En la sessió del ple consistorial d'aquesta setmana ha quedat definitivament aprovat el conveni previ, que seguidament serà firmat per l'Ajuntament, el propietari i el Consell Directiu Provisional de «Piscina-Estadi : Olot». L'escriptura notarial ha de lliurar-se quan, fetes totes les necessàries tramitacions prèvies, l'entitat tingui ja en dipòsit, en un Banc local, el muntant mínim de trenta mil pessetes. Així mateix i a via d'assaig, i per tal de veure les facilitats que els veïns estiguin disposats a donar al projecte, s'ha començat provisionalment la subscripció d'Accions de Fundador, de mil pessetes i mitges accions, de cinc centes; entre l'Ajuntament, la «Unió Comercial», la senyora R. Rabert i els senyors Danés, Moret, Ll. Aubert, germans Aubert i Camps, Descals, E. Masllorens, germans Rubió, Genís i Coromina, sumen ja subscrites tretze mil pessetes, i entre els senyors Mestres, Quera, Corbaton, Teixidor, J. Rovira, A. Prat, Duran i J. Freixes, en mitges accions, sumen quatre mil pessetes més i en total disset mil pessetes i això sense haver publicat encara el llibre d'informació i propaganda, que ha començat a preparar l'entitat, per repartir-lo en el moment d'intensificar i totalitzar la subscripció d'Accions.

Saludem a l'amic Rossend Bosch, fins avui company de redacció d'aquest periòdic que es troba a Barcelona pels seus quefers.